

ورنر هایزنبرگ - چهره های تاریخ

«ورنر هایزنبرگ» فیزیکدان برجسته آلمانی در چنین روزی در ۵ دسامبر ۱۹۰۱ در شهر «ووتسبورگ» آلمان چشم بر جهان گشود. مادرش «آنی وکلین» و پدرش «دکتر آگوست هایزنبرگ» از اساتید برجسته زبان های میانه و جدید یونانی دانشگاه مونیخ و از شخصیت های ذی نفوذ آلمان بود. او تحصیلات مقدماتی خود را در مدرسه «ماکسیمیلیان» گذراند و در سال ۱۹۲۰ پس از اتمام دوره وارد دانشگاه مونیخ شد و تحت تعالیم اساتید بزرگی همچون «سامر فلد»، «وین»، «پرینگشایم»، و «روزنتال» به تحصیل علم و تحقیق در زمینه علم فیزیک مشغول شد. در خلال زمستان ۱۹۲۲ تا ۱۹۲۳ برای گذراندن یک دوره آموزشی به دانشگاه «گوتینگن» رفت؛ جایی که بزرگانی چون «ماکس بورن»، «فرانک» و «هیلبرت» به تدریس فیزیک مشغول بودند. «هایزنبرگ» در سال ۱۹۲۳ موفق به اخذ مدرک دکترای فیزیک از دانشگاه مونیخ شد و به عنوان دستیار «ماکس بورن» در دانشگاه «گوتینگن» کار خود را آغاز کرد و یک سال بعد موفق به اخذ نشان افتخار از این دانشگاه شد. او از ۱۹۲۴ به مدت یک سال در کنار فیزیکدان بزرگ «نیلزبور» - که مورد حمایت مالی «راکفلر» بود - در دانشگاه کپنهاگ به تدریس و تحقیق مشغول شد و سپس به «گوتینگن» بازگشت. در سال ۱۹۲۶ به پیشنهاد «نیلزبور» مسئولین دانشگاه کپنهاگ «هایزنبرگ» را به عنوان سخنران فیزیک نظری برگزیدند و یک سال بعد در حالی که ۲۶ سال بیش نداشت به عنوان استاد فیزیک نظری در دانشگاه «لایپزیگ» مشغول به تدریس شد. او که به تدریج برای خود شهرتی در خور توجه در عالم علم کسب کرده بود در سال ۱۹۲۹ برای ایراد سخنرانی به آمریکا، ژاپن و هند سفر کرد.

«هایزنبرگ» در سال ۱۹۴۱ به سمت استادی در دانشکده فیزیک دانشگاه برلین منصوب شد و بلافاصله مسئولیت مدیریت موسسه فیزیک «کایزر ویلهلم» را نیز بر دوش او نهادند. در پایان جنگ جهانی دوم بود که او به همراه دیگر فیزیکدانان آلمانی به دست نیروهای آمریکایی دستگیر و زندانی و پس از مدتی به انگلستان منتقل شدند. «هایزنبرگ» اما در سال ۱۹۴۶ به میهن خود آلمان بازگشت و به کمک همکارانش موسسه فیزیک «گوتینگن» را مجدداً راه اندازی نمود.

که بعدها در سال ۱۹۴۸ به موسسه فیزیک «ماکس بلانک» تغییر نام داد. «هایزنبرگ» چند ماهی از سال ۱۹۴۸ را در دانشگاه کمبریج گذراند و سخنرانی های متعددی ایراد کرد و در سال های ۱۹۵۰ و ۱۹۵۴ نیز جلساتی در سراسر آمریکا تشکیل داد. در زمستان سال ۱۹۵۵ «هایزنبرگ» در دانشگاه «سنت اندروز» اسکاتلند جلسات سخنرانی برگزار کرد که در دنیای فیزیک از اهمیت فوق العاده ای برخوردارند که بعدها مجموعه این سخنرانی ها تدوین شد و به چاپ رسید.

او در سال ۱۹۹۵ تصمیم به تغییر محل موسسه فیزیک «ماکس پلانک» به مونیخ گرفت و پس از انتقال موسسه به سمت استادی در دانشگاه مونیخ منصوب و نام موسسه به «موسسه فیزیک و فیزیک نجومی ماکس پلانک» تبدیل شد.

«هایزنبرگ» در عالم فیزیک با «تئوری مکانیک کوانتوم» شناخته می شود که در سال ۱۹۲۵ و در سن ۲۳ سالگی آن را منتشر کرد و بدین سبب و به پاس کشف ساختارهای آلوتروپیک هیدروژن در سال ۱۹۳۲ و در سن ۳۱ سالگی به دریافت جایزه نوبل فیزیک نائل آمد.

«هایزنبرگ» از سال ۱۹۵۷ به بعد بیشتر مطالعات علمی خود را معطوف مسائل فیزیک پلاسما و فرآیند گرمای هسته ای کرد و با موسسه «فیزیک اتمی» مستقر در ژنو همکاری نزدیک داشت. او چندین سال ریاست کمیته سیاستگذاری های علمی این دو موسسه را برعهده داشت و همیشه به عنوان عضو آن باقی ماند.

«هایزنبرگ» در طول زندگی اش موفق به کسب افتخارات متعددی شد که از جمله آنها می توان به دریافت دکترای افتخاری از دانشگاه های بروکسل، دانشگاه کارلسروهه، دانشگاه بوداپست و همچنین نشان افتخار از صلیب سرخ جهانی اشاره کرد. این فیزیکدان بزرگ در اوقات فراغتش به موسیقی می پرداخت و پیانو را به خوبی می نواخت.

او در سال ۱۹۳۷ با «الیزابت شوماخر» ازدواج کرد و از او صاحب هفت فرزند شد. «ورنر هایزنبرگ» در اول فوریه ۱۹۷۶ چشم از جهان فروبست.

گردآوری و ترجمه: فرهاد کاوه